

Motto:

*Rysunek – źródło i korzeń wszelkiej nauki*¹.

Michał Anioł

Wprowadzenie

Znamienne jest, że wśród niezliczonej ilości literatury z dziedziny sztuk pięknych, architektury i urbanistyki, historii i teorii sztuki, estetyki, małą grupę stanowią studia dotyczące metodyki powstawania różnych dzieł, w tym budowli, miasta, ogrodu, wnętrza czy obrazu, rzeźby, rysunku... Przy czym nie chodzi tu o sferę psychologiczną powstawania dzieła, dotyczącą samego aktu twórczego, chodzi raczej o opracowania opisujące warsztat pracy rysownika i odpowiadające w pierwszej kolejności na pytanie: Jaka jest metodyka powstawania rysunku, który jest dziełem samym w sobie lub obrazem wyimaginowanej przestrzeni przeznaczonej do realizacji?

Witold Gombrowicz dowodzi, że *nikt nie jest w stanie opisać samego aktu powstawania dzieła: mógłby to zrobić twórca, ale on z reguły woli tworzyć*². Z kolei Włodzimierz Włoszkiewicz (1999) twierdzi, że *wielu artystów i twórców próbowało ująć werbalnie problem powstawania dzieła, jednak zawsze to, co pisali, było jedynie uzupełnieniem ich dokonań*³.

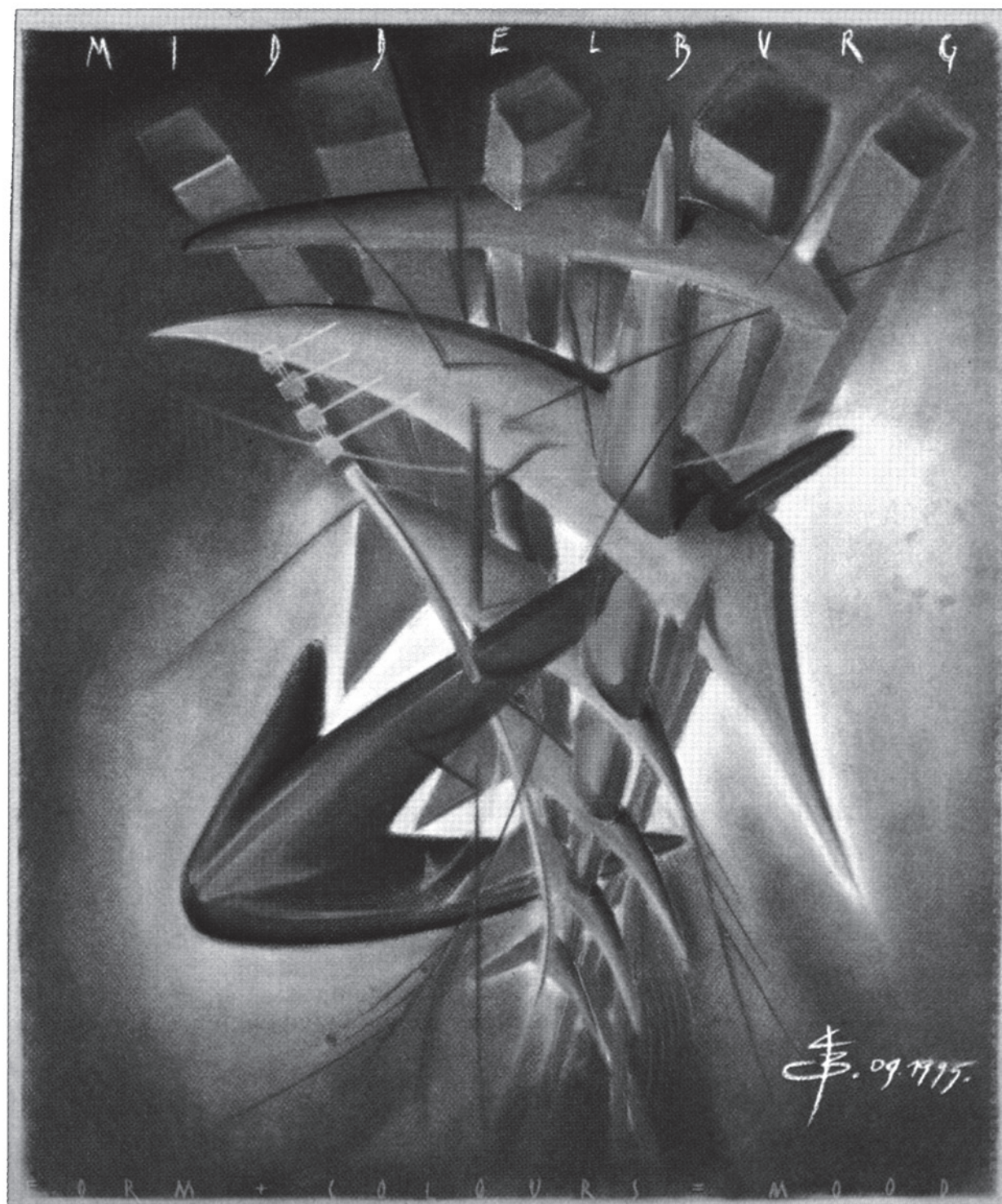
W pracy w pierwszej kolejności przedstawiono podstawy metodologiczne uprawiania rysunku akademickiego, oparte na podstawowej wiedzy z zakresu spostrzegania, konstrukcji i kompozy-

Rys. 1. (← s. 4) *Poznańskie podwórko*, K. Borowski, 1997

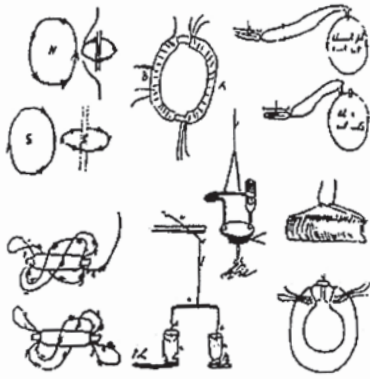
1 Za: N.N. Rostowcew, *Akademiczskij risunok*, Proswieszczenije, Moskwa 1984, przekł. M. Borowska, Poznań 2004.

2 Za: M. Fikus, *Przestrzeń w zapisach architekta*, PP, Zebra, Poznań – Kraków, 1999, s. 8.

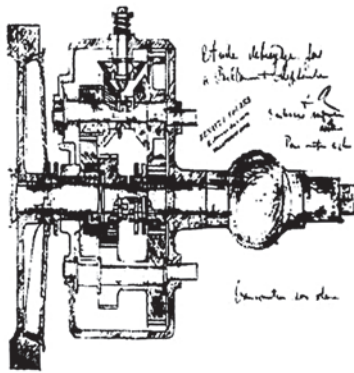
3 W. Włoszkiewicz, *Miejsce i czas w cyklu „Portret pamięciowy”*, w: *Planowanie przestrzenne miast i regionów*, red. L. Zimowski, Komisja Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, PAN o/Poznań 1999, s. 197-206.

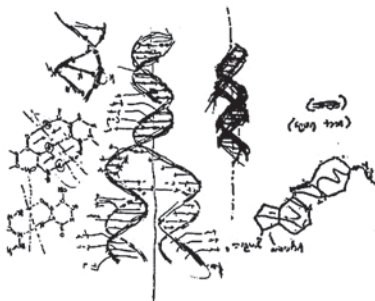
Rys. 2. Miasto przyszłości – wizja przestrzeni urbanistycznej;
autor: Krzysztof Borowski (KB), Middelburg (Holandia) 1995,
pastel 50x70 cm⁴, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Rotterdamie

Rys. 3. Ośmiorniki magnetyczne, Michael Faraday

Rys. 4. Rysunek koncepcyjny przegrody, Louis Renault

Rys. 5. Szkice struktury przestrzennej spirali DNA, Watsona, James D. Watson, 1951

cji oraz głębi przestrzennej i tonacji z uwzględnieniem proporcji form oraz relacji światła i cienia. Wiedzę tę zilustrowano licznymi przykładami w zastosowaniu do projektowania przestrzeni. Starano się również określić zasady naukowe metodyki powstawania rysunku akademickiego, pozwalające ocenić tzw. rysunek autonomiczny lub projektowy według podstawowych kryteriów poprawności. W dalszej kolejności starano się wykazać istotną zależność umiejętności rysowania od znajomości zasad i konstrukcji geometrycznych w ujęciu matematycznym. Dlatego w rozdziałach końcowych zaprezentowano podstawowe konstrukcje geometryczne, w tym rzutowanie, aksonometrię, perspektywę linearną, cienie i dachy wielospadowe.

Umiejętność rysowania wykorzystuje się na różnych i szerokich polach eksploatacji, jednak ze względu na doświadczenie autora szczególne miejsce poświęcono rysunkowi architektoniczno-budowlanemu, który uznano za „umiejętność właściwą” w pracy inżyniera architekta i budowlanca.

1. Rysunek jako podstawa nauki, sztuki i techniki

Rysunek jako dziedzina sztuk pięknych leży u podstaw malarstwa, rzeźby, grafiki, rzemiosła artystycznego, wzornictwa oraz architektury i budownictwa. Rysunek, według Michała Anioła, to wyższy poziom i w malarstwie, i w rzeźbiarstwie, i w architekturze⁵. Co więcej, rysowanie – rozumiane jako przedstawienie bryłowości ciał oraz ich położenia w przestrzeni za pomocą linii – jest domeną również innych dyscyplin, szczególnie inżynierii i techniki. Rola

4 Wymiary wszystkich grafik umieszczonych w tym podręczniku podano w centymetrach.

5 Za: N.N. Rostowcew, *Akademiczskij risunok*.